Catalogul «Bibliotecei pentru toți» (urmare)

149-151	Hamangiu, Legea autentific. actelor adnotat.
152-155	Zallont, Despre Fanarioțî (epuisat).
156	Urechiă Dr, Cronicile Doctoruluĭ.
157-158	Ploetz-Leist, Mic vocabular francez-român
159	Szavlovsky, Cronologie, calendare.
160-161	Rosetti D R (Max), Povețe către sătenĭ.
162-165	Zamfirescu Duiliu, Viața la țară
166-178	Urechiă, Dicționar frances-român ed. II
179	Stavri Arthur, Pe acelaș drum, poesiĭ
180-181	Alecsandri, Ovidiŭ, dramă.
182	Alecsandri, Doine, 1842—1852
183	Alecsandri, Lăcrămioare.
184	Alecsandri. Suvenire.
185-186	Alecsandri, Mărgăritărele, 1852—1862.
187	Alecsandri, Pastelurĭ 1862—1874.
188	Alecsandri, Varia, Poesiĭ.
189-190	Alecsandri, Altele, Poesiĭ, 1881—1888.
191	Alecsandri, Ostașiĭ noștri, Poesiĭ
192	Alecsandri, Dumbrava roșie, poem istoric
193-194	Alecsandri, Legende.
195-196	Eminescu, Poesiĭ.
197	Hebbel Fried Iudita și Holofern, tragedie.
198	Swift, Guliver în țara piticilor.
199	Alexandri, Teatru, Vol. I
200	Alexandri, Teatru, Vol II.
201	Th. D Speranția, Anecdote împănate.
202-203	Dimitrie Bolintineanu, Manoil, roman.

„Biblioteca pentru toți“, apare într'unul saŭ două volume pe lună.

„Biblioteca pentru toți“ este o publicație enciclopedică în care își găsesc loc lucrările vechilor cronicarĭ și scriitorĭ romînĭ, opere literare moderne romîne și streine, lucrărĭ științifice, pedagogice și de educație.

Direcțiunea **Bibliotecei pentru toțĭ** priimește spre publicare orĭ-ce lucrărĭ, în cadrul tendințeĭ sale de popularizare.

Manuscriptele și corespondența privitoare la direcțiune sînt a se adresa d-luĭ *A. Alecsandrescu-Dorna*, directorul **Bibliotecei pentru toțĭ**, la Librăria-editoare Leon Alcalay, Calea Victoriei 37, Bucureștĭ.

Fie-care volum din BIBLIOTECA PENTRU TOȚI costă **30 banĭ.**

Două saŭ maĭ multe volume la un loc se socotesc cîte **30 banĭ** *fie-care.*

Volumele elegant cartonate costă **60 banĭ** *fie-care.*

Comenzile se fac la librăria editoare, care expediază franco, orĭ-ce număr de volume, trimițîndu-i-se costul cu mandat poștal saŭ în mărcĭ poștale.

Cataloage se trimit GRATIS și FRANCO la cerere.

Institutul de arte grafice «EMINESCU»

202
203

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI

DIMITRIE BOLINTINEANU

MANOIL

ROMAN

Editura Librăriei LEON ALCALAY
BUCUREŞTI, CALEA VICTORIEI, No. 37

Preţul 60 banĭ

„BIBLIOTECA PENTRU TOȚĬ“

— LITERE, ARTE, ŞTIINȚE —

FIE-CARE NUMER **30 banĭ**

Aŭ apărut:

1 | Andersen, Poveştĭ alese, cu portret.
2 | Marian, Paserile noastre şi legendele lor.
3 | Zamphirescu Mihail, Cântece şi plângerĭ, I.
4-5 | Spencer Herbert, Despre educație.
6 | Vlahuță A., Icoane şterse, cu portret.
7 | Carmen Sylva, De prin veacurĭ, I
8 | Michelet, România Roma, Piza, etc.
9 | Bachelin Leo, Castelul Peleş.
10 | Maiorescu T., Nuvele şi schițe.
11 | Theuriet André, Din tinerețe, etc.
12 | Demetrescu M., Nuvele.
13 | Zamfirescu Duiliu, Nuvele romane.
14 | Vilkins, Antichitatea romană.
15 | Alexandrescu Gr. M., Proză şi poeziĭ.
16 | Anton Pann, Povestea vorbiĭ, vol. I.
17 | Colomb D-na, Istorioare.
18 | Teleor Dumitru, Schițe umoristice.
19 | Musset Alfred, a ce visează Fetele.
20 | Bolintineanu D" egende istorice.
21 | Genevraye, Ombra. roman.
22 | Maistre Xavier, Călătoria împrejurul odăiĭ.
23-24 | Bănățeanu P., Din viața meseriaşilor.
25 | Anton Pann, Povestea vorbiĭ, vol. II
26 | Biografiile oamenilor celebriĭ.
27 | Mahaty, Antichitatea greacă.
28 | Creangă, Opere complecte, vol. I.
29 | Creangă, Moş Nichifor, vol II.
30 | Creangă, Povestea luĭ Stan Pățitu, vol. III.
31 | Creangă, Povestea luĭ Harap Alb, vol. IV.
32-33 | Creangă, Amintirĭ din copilărie, vol. V şi VI.
34 | Ionescu-Gion, Istoric .
35 | Stăncescu Dumitru, ea gura sobeĭ.
36 | Poveştĭ de Crăciun.
37 | Rosetti Radu D., Proză şi Epigrame.
38 | Goethe, Werther, roman.
39 | Anton Pann, Povestea vorbiĭ, III ultim.
40 | Carmen Sylva, De prin veacurĭ, II ultim.
41 | Huxley, Noțiunĭ asupra ştiințelor.
42 | Depărățeanu, Dorurĭ şi amorurĭ, vol. I.
43-44 | Adamescu, Modele de discursurĭ române.
45 | Depărățeanu, Dorurĭ şi amorurĭ vol. II.
46 | Urechiă Dr., Duşmaniĭ noştri
47 | Zamphirescu Mich., Cîntece şi plîngerĭ, II
48-49 | Adamescu Gh., Modele de discurse streine.
50 | Pecaut şi Baude, Convorbirĭ despre artă I.
51 | Vlahuță A., Din goana viețeĭ, I.
52 | Coppée François, Prietenee, roman.
53 | Vildenbruch, Douĭ trandafirĭ.
54 | Bourde, Patriotul.
55 | Rosetti Radu D., Din inimă.
56 | Pecaut şi Baude, Convorbirĭ despre artă, II.
57 | Vlahuță A., Din goana viețeĭ, II.
58 | Caragiale, Schițe uşoare.
59 | Vlahuță A., Din goana viețeĭ, III. ultim

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI

No. 202—203

DIMITRIE BOLINTINEANU

MANOIL

BUCUREŞTI

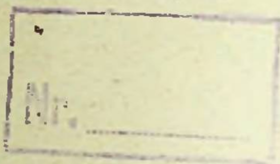
EDITURA LIBRARIEI LEON ALCALAY
No. 37 — CALEA VICTORIEI — No. 37
1903

Tip. Eminescu

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI

apare sub conducerea d-luĭ

A. ALECSANDRESCU-DORNA

Următor hotărîreĭ ce am luat cînd nĭ s'a încredințat direcțiunea „Bibliotecei pentru toțĭ", de a publica cît maĭ multe din lucrările scriitorilor romînĭ, vechĭ și modernĭ, publicăm acum acest roman.

Dintre cele două romane ale luĭ Dimitrie Bolintineanu, carĭ amîndouă pe lîngă multe calitățĭ aŭ și defecte, acesta ni se pare a fi cel maĭ de seamă, a se susține maĭ legat în cele două părțĭ ale sale și, înainte de toate, a fi maĭ potrivit cadruluĭ bibliotecei noastre.

Manoil *a fost scris cu cîțĭ-va anĭ înainte de* Elena, *în timpul exiluluĭ autoruluĭ, în epoca din care aŭ rămas cele maĭ bune lucrărĭ ale luĭ Bolintineanu.*

Cititorul Bibliotecei pentru toțĭ *nu se va opri, de sigur, asupra defectelor ce acest roman conține;* Manoil *are părțĭ carĭ îl fac și maĭ interesant azĭ, cînd societatea noastră nu maĭ seamănă aproape de fel cu cea de'naintea luĭ 1855, cînd ființe de felul eroului romanuluĭ acesta nu maĭ

egzistă, de şi poate cele petrecute la Petrenĭ *şi în* Bucureştĭ, *par'că maĭ lasă romanuluĭ o oare care umbră de actualitate.*

Manoil *a fost publicat pentru întîia oară la 1855, în „România literară", foae ce apărea la Iaşĭ (Tipografia Franceso-Romînă) sub direcţiunea luĭ Vasile Alecsandri, şi apoĭ, peste cîţĭ-va anĭ, într'un volum devenit acum foarte rar.*

Noĭ am întrebuinţat, pentru ediţia Biblioteceĭ pentru toţĭ, *textul publicat în «România literară».*

A. A. D.

MANOIL

PARTEA I

Iubite B.,

De cîteva zile mă aflu la Petrenĭ, moşia d-luĭ N. Colescu. Ah! iubitul meŭ, ce locurĭ minunate! ce plăcere a lăcui în sînul munţilor, departe de deşertăciunile omeneştĭ! cum cugetul se înnalţă maĭ presus de lumea de argil, în acest templu Dumnezeesc! cum toate simţurile se află într'o mirare neincetată! cum inima se simte tînără şi curată ca profumul suav al cascadelor!... Fermecul natureĭ ne îndumnezeeşte şi învită inimile la amor. Numaĭ între oamenĭ omul se face aspru; numaĭ între oamenĭ răsbunarea rădică braţul a lovi!... In lumea deşartă în care am trăit, nu era un singur minut în care să nu fiŭ în ceartă cu ur-

sita vieţiĭ mele. Aice, la vederea acestor locurĭ, de cîte orĭ nu mĭ-am înălţat inima maĭ presus de lanţul deşărtăciunilor omeneştĭ; de câte orĭ uitînd relele omeniriĭ, am îmbrăţişat'o cu lacrime!....

Dar societatea de femeĭ frumoase şi spirituale întru care mă aflu, adaog farmecul acestuĭ loc încîntător! Ce femeĭ! ce vieaţă dulce!... Ah! bunurile vieţeĭ nu cunoscusem pînă aice şi ades ziceam în mine: am trăit şi traiul este amar!... Ce vreĭ, dragul meŭ? eŭ nu cunoşteam ce fericire gustă acela care are o familie: pîn'a nu mă naşte, moartea a secerat pe tată-meŭ; pîn'a nu cunoaşte lumea, maĭcă-mea s'a dus după tatăl meŭ; am trăit şi am crescut pînă la vîrsta aceasta, străin ca un copil picat din lună.

Astăzĭ, am găsit vieaţa intimă, familia... căcĭ trebuĭe să ştiĭ, aicĭ sînt în familia mea. D-l N. Colescu, mă iubeşte ca pe copilul seŭ; femeile mă resfaţă... Smărăndiţa, soţia D-luĭ N. Colescu, mă chiamă *poetul eĭ favorit*... de multe orĭ *copilul seŭ*!... Are douăzecĭ şi cincĭ de anĭ şi este un tip de frumuseţe; fără exagerare, o frumuseţe rară, dar seamănă cu o floare ce în dimineaţa vieţeĭ sale se înclină melan-

colică!... un suflet plin de blăndeţe; o inteligenţă superioară; multe cunoştinţe, maĭ ales pentru o damă din timpul şi ţara noastră! Nu sînt mare cunoscător în femeĭ, dar Smărăndiţa mi se pare femeea ce am visat.

D. N. Colescu este boer mare. Nu are nicĭ spirit, nicĭ învăţătură? asemine el n'are voinţă, şi maĭ ales pe lîngă soţiea sa; dar are bună judecată şi inima îngerească.

Zoe este nepoată Smărăndiţeĭ: o copilă de cincĭsprezece anişorĭ; chipul mătuşe-seĭ, dar strălucitor de frăgezime. Aĭ asemăna-o cu un bobocel de roză pe care fluturiĭ încă nu'l bagă în seamă; plină de spirit şi de inimă...

Mărioara este o amică a Smărăndiţeĭ: o fată de boer mare, de 18—20 de anĭ; nu este prea frumoasă, dar drăgălaşă ca luna luĭ Maiŭ!... vorbele eĭ răsună ca o muzică sublimă; ideile cele maĭ comune în gura eĭ se îndumnezeesc!

Duduca este cu totul altceva; e o fată de cincĭzecĭ de anĭ, rămasă nemăritată; un lucru ridicol atît pentru spiritul cît şi pentru fizicul eĭ. Cu toate aceste are inimă. Natura face une-orĭ cîte o compensaţie;

acolo unde nu este spirit, este inimă; acolo unde nu e frumusețe, este spirit.

Această duducă—după cum îmĭ spune D-l N. Colescu—de la vîrsta de 16 anĭ pînă astăzĭ, visează un bărbat!... dar ceva perfect, ideal, ca Făt-frumos cel din basne. In tinerețile sale, maĭ mulțĭ, atrașĭ de farmecul averiĭ eĭ, iĭ ceruseră mîna; ea nu voi pe nicĭ unul, fiind-că nicĭ unul nu se asemăna cu idealul viselor sale. Maĭ tîrziŭ nime nu se arătă! Atuncĭ, duduca plecă în străinătate să găsească vre-un conte saŭ baron scăpătat să împarță cu dînsul averile și inima sa; dar peste doĭ anĭ, se reîntoarse earășĭ singură. In timpul ocupațieĭ Prințipatelor, inima eĭ bătu; doar o va cere vre-un ofițer; însă nicĭ macar un doboșăr nu o ceru!... cu toate aceste, ea tot așteaptă un soț. O femee ce nu află pe nimene în lume care să vrea să se lege de ursita eĭ, trebue să sufere; această suferință o face rea; dar duduca, din contra, pare firește voĭoasă... poate că speranța, ce nu a lăsat'o încă, face acest efect asupra caracteruluĭ seŭ.

Eŭ însă petrec cu duduca foarte bine; ea se crede literată pentru că a cetit tot ce s'aŭ tipărit prin «Curierul romînesc» și

prin «Curierul de ambe sexe»; ştie de rost toate versurile vechĭ şi nouă; cîntă toate cîntecele, cu toate că glasul eĭ nu este prea încîntător. Ea este aceĭa ce zic Franceziĭ un adevărat bas-bleu.

Iţĭ scriŭ din camera mea ce dă asupra grădineĭ, pe o masă încărcată de cărţĭ de tot felul... Dulcele profum al florilor şi al rîuluĭ intră în cameră şi mă îmbată; stelele sclipesc voĭoase în spaţiul curat al ceruluĭ, ca bucuriea în inima mea, şi seamănă, într'un minut de voluptate cerevscă, să se cufunde unele într'altele!... Privighetoarea cîntă la ferestrele mele, îngînată de dulcea murmură a rîuluĭ şi a şipotelor! Ah! cum totul e voĭos şi fericit în jurul meŭ!... pentru ce numaĭ eŭ sînt neodihnit?... nu ştiu ce am căcĭ viitorul mă înspăĭmîntă!...

2 *Maiŭ.*

Astăzĭ D-l N. Colescu îmĭ zise să rămăiŭ tot deauna cu dînşiĭ şi să nu fac nicĭ o deosebire de familia sa şi a mea, dîndu'mĭ cuvinte că este dator să facă tot pentru mine, căcĭ am talent şi trebuĭe să lucrez ca să daŭ limbeĭ romîneştĭ o vînă de vieaţă literară. Mi-a zis că i se rupe inima cînd vede la popoarele străine înflorind fru-

moasele arte și literatura, ĭar la noĭ nimic, nimic!... aceste sînt vorbele sale.

D-l N. Colescu este romîn bun. Bătrîniĭ noștri eraŭ maĭ buniĭ decît noĭ, maĭ romînĭ. Noĭ ne-am germanizat, franțizat; știm maĭ multe decît eĭ, dar nu maĭ sîntem romînĭ! O! patria mea! amorul tăŭ se va stinge pînă în sfîrșit în inimile fiilor teĭ?...

Astă dimineață, preumblîndu-mă prin grădină, întîlniĭ fără veste pe Mărioara. Nu'țĭ poțĭ închipui ce efect mĭ-a făcut această întîlnire! Voĭam să intru în chiosc (pavilion) spre a mă deda meditațiilor mele: am găsit-o acolo ocupată cu compunerea uneĭ ghirlande de floricele de curînd culese. După ce'mĭ făcuĭ reverința, mă întrebă dacă ghirlandele vre odată m'aŭ încîntat?... eŭ nu'ĭ putuĭ răspunde căcĭ gura mi se închisese... Ea se roși și, voind să'mĭ ascundă rumeneala, eși repede din chiosc săltînd prin grădină ca o gazelă!...

3 Maiŭ

Astăzĭ în chiosc am găsit toată societatea damelor despre care țĭ-am vorbit. Maĭ era încă și Andreĭ, vechiul nostru camarad, carele s'a însurat cu Elena, sora Smărănditeĭ. Andreĭ, cum îl știĭ, tăcut, se-

rios, dar loial. Elena frumoasă şi amorată de bărbatul săŭ. Toată societatea vorbĭa, rîdea, cînta, totul însufla fericire şi bucurie.

Mărioara în acest amestec, trecînd pe lîngă mine, îmĭ recită o strofă din poeziile luĭ Bolintineanu:

Eaţĭ harpa de aur, poetule june!
Şi cîntă căcĭ ochi'mĭ de lacrimĭ sînt plinĭ
Şi pentru aceasta pe fruntea'ţĭ voĭŭ pune
Ghirlandă de crinĭ.

Puteam eŭ, cu timiditatea mea să răspund ceva? Ştiĭ, amice?... poetul se găseşte uneorĭ în poziţia cea maĭ nenorocită în societate: se vede astfel osîndit, încît trebuĭe să facă saŭ figură de nătărăŭ saŭ de impertinent.

Voiĭ a întrerumpe pe Mărioara; atunce îĭ ziseiŭ: Ierĭ m'aĭ întrebat dacă ghirlandele vre odată m'aŭ încîntat?... să'ţĭ arăt un vers făcut de un amic al meŭ asupra acestuĭ sujet.

Duduca, cum văzu că scot hîrtia din buzunar, sări de se puse lîngă mine, învitînd toată adunarea a mă asculta. Toţĭ mă încungiurară şi eŭ cetiĭ:

O ghirlandă'mĭ trebuĭ mie
Ca să pot să maĭ trăesc,
Să maĭ viŭ la veselie

Şi vieaţă să simţesc;
Dar ghirlandă împletită
De fecioare voesc eŭ,
Căcĭ mĭ-e inim'amorţită
Şi chĭar seacă'n peptul meŭ.
Cine poate a mĭ-o da
Căcĭ eŭ dulce-ĭ voĭu cînta?

— Curioasă idee! zise duduca; ce aŭ poeţiĭ, nu ştiŭ, că tot ghirlande de fecĭoare visează eĭ.—Şi încă tinere. iĭ respunseĭu eŭ.—Oh! matia-mu! zise duduca care ştiea greceşte.

Copiliţe tinerele,
Ce tot staţĭ şi vă gîndiţĭ?
Adunaţĭ la floricele
Şi ghirlanda'mĭ împletiţĭ.
Pîn'ce cîmpul e în floare
De amor încununaţĭ!
Căcĭ ca mîĭne floarea moare
Şi de dor o să ofłaţĭ,
Şi cînd florĭ nu ve-ţĭ afla,
La ghirlande veţĭ visa.

— Asta'ĭ maĭ puţin de cît nimică, zise duduca.—Ba e prea bine, zise Mărioara.

Iute, iute, copiliţe,
O ghirlandă'mĭ împletiţĭ,
Cu-ale voastre dulcĭ guriţe
Nodurile le uniţĭ.
Pe copilul cel zburdatic
Ce amor lumea'l numi,
Cu un cîntic nebunatic
Il voiŭ face a veni.

Voĭ ghirlanda îmĭ vețĭ da
Și eŭ vouă voiŭ cînta.

— Poetul cade în mitologie, zise duduca.
— Nu e nicĭ cum prozaic, zise Maria.

Lăcrămĭoara vă zimbește
Lîng'un trist *nu mă uita*.
Ochĭul care le privește
Face minte'a cugeta.
Prin somn nu vĭ se arată
Nicĭ o umbră de amor?
Aŭ nu'ĭ timpul ca să bată
Peptul vostru simțitor?
A! cînd florĭ nu vețĭ afla
Și amorul va sbura.

— Tot amor și ĭar amor! zise duduca.

De simțițĭ vre o durere
Lăcrămĭoare adunațĭ.
De vă trebuĭ mîngîere
La nu-mă-uĭta cătațĭ.
O durere cît de mare
Lăcrămĭoarele alin.
Nu-mă-uĭta dulce pare
Sufleteler ce suspin.
Vă grăbițĭ a le-aduna
Căcĭ ca mîĭne nu le-țĭ afla.

— Cred și eŭ, dacă le-a bate bruma! zise duduca. Toțĭ rîseră la esclamația aceasta.

Maĭ luațĭ și viorele,
Maĭ luațĭ și crinișorĭ;
Luațĭ roze, micșunele,

Luaţĭ fel de fel de florĭ
Şi cîntaţĭ cu veselie
La ghirlandă împletind,
Căcĭ ca mîĭne, cine ştie!
Nu vă voĭu vedea zimbind.
Şi cînd voĭ veţĭ înceta,
Vaĭ! şi eŭ n'oĭu maĭ cînta.

Mărioara şi cu Zoe, îndemnate de Smărăndiţa, îmĭ aduseră în triumf o ghirlandă. Duduca, puindu-se între ele:— Iaca ghirlanda care'ţĭ trebuĭe!

— Dar daţĭ-o autoruluĭ, ziseĭ.

— Ce! nu e de D-ta făcut versul acesta?

— Nu! Autorul este la Moldova. Numele luĭ, Sion.

— Sion? acest nume adevărat este? uniĭ cred că e un nume fictiv, un ideal.

— Ba foarte adevărat. Eŭ îl cunosc din corespondenţă, şi am o mare simpatie pentru el. Are talent acest tînăr, dar pătimeşte de două boale ca şi mine, de neavere şi de lene. Altfel ar avea şi nume maĭ mare, şi ar şi lucra maĭ mult.

Pe cînd ne ocupam de critica luĭ Sion, iată că veni la noĭ şi Alexandru C... El are o moşie în vecinătate şi e încîntat tot deauna de frumuseţile, spiritul, averea şi nobilimea sa; tot dorul săŭ pare a fi să'l cunoască lumea ca un don Gĭuan-romînesc!

In politică este legitimist saŭ partizan al luĭ Enric V pe care nicĭ odată nu l'a văzut; are o metodă cu totul originală de a se reproduce în lume: cu boerinașiĭ de pe la țară vorbește himie și fizică; ĭar aceștĭa ne înțelegînd nimică și ne voind să o arate, iĭ daŭ tot deauna dreptate. Smărăndița îl întrebă ce'ĭ fac surorile?... el răspunse că peste curînd are să le calugărească, căcĭ crescind în mînăstire de micĭ, nu vor să maĭ trăească în lume.

8 Maiŭ

Știĭ tu pentru ce această Mărioară este tot deauna în închipuirea mea? Țĭ-e dragă, îmĭ zicĭ... Eŭ să iubesc! o, nu!... Este scris ca să nu cunosc acest simțimînt; inima'mĭ e mută, spiritu'mĭ rîde de orĭ-ce patimă de natura aceasta. Cum voiŭ iubi eŭ, eŭ carele mă îndoesc de orĭ ce iubire! Pentru mine o femee este un lucru ne înțeles: amorul trece la ea ca un vis; în ceea ce'ĭ e drag, ea pe sine se iubește. Omul pentru dînsa este o mirază ce face să se prețuească meritele eĭ; fără acest interes, ea nu ar iubi; în scurt egoismul personificat, — ĭată cum înțeleg eŭ o femee.

Apoĭ este altă întrebare: dacă această

Mărioară ar iubi, pentru ce să mă iubească pe mine, şi nu pe altul? Fără stare, fără nume, scos afară din legile societăţiĭ; — ceva care face să zîmbească oameniĭ la numelĕ meŭ... Cele ce'ţĭ scriŭ sînt triste, dar sînt adevărate!...

8 Maiŭ

Mărioara a plecat cu tată-seŭ, duduca şi Alexandru C... Peste cîteva zile se vor înturna. Alexandru se urcă în trăsura eĭ;... el mi se pare prea ocupat de dînsa.

11 Maiŭ

Fără să'mĭ fie dragă, gîndesc ne încetat la dînsa... această gîndire îmĭ face răŭ!... m'am făcut nesuferit, tăcut... Cînd sînt în societate, voĭŭ să fiŭ singur; singur, doresc societatea!.... adesea părăsesc casa.... ochi'mĭ rătăcesc pe cîmpiĭ şi se opresc asupra tuturor trăsurilor ce trec... Erĭ după plecarea Mărioareĭ, zăriĭ o trăsură în depărtare... mi se păru că este a eĭ;... alerg înainte... iluziune!... un postaş se înturna cu caiĭ fără trăsură!... atuncĭ mă îndreptaĭ către un sat aşezat în culmea dealuluĭ!... O poziţie desfătătoare! O dumbravă de mesteacănĭ formează poarta acestuĭ raiŭ

pămîntesc. Mă rătăcisem printre aceştĭ arborĭ de argint carĭ, încununaţĭ cu ramurĭ de smarald, îşĭ perd picĭoarele într'un tapet de iarbă împestriţat cu miroase de florĭ.

Acolo, la picĭorele uneĭ măgurĭ, dintr'o stîncă de pĭatră curge o apă rece şi limpede ce împărţindu-se în maĭ multe rîuleţe se perde în ĭarbă murmurînd. Iată o ţărăncuţă cu o cofă pe umere: bălae şi rumenă ca o roză sălbatică, plină de frăgezime şi de sănătate; avea o talie elegantă; păru-ĭ gălbior, des şi încreţit, împletit în două coade lungĭ, se cobora de sub năframa-ĭ albă ce flutura pe capu-ĭ sărutat de vìntuleţe. Doŭe zevelcĭ roşiĭ, cu felurite florĭ, o copereaŭ peste cămaşa-ĭ albă, de la mijloc în jos. Doĭ ochĭ albaştri coperiţĭ de gene lungĭ şi aurite... iată chipul eĭ. Indată ce mă zări, stete şi lăsă cofa cu apă jos.

— Pentru ce te-aĭ oprit? o întrebaĭ eŭ.

— Este obiceĭu de la bătrînĭ, îmĭ răspunse copila, cînd trece un călător, să stăm dacă venim de la fîntînă.

— Dacă este aşa, dă'mĭ să sorb şi eŭ din astă cofă. Cum te chĭamă?

— Tudora.

Copila ridică vasul pînă în dreptul buzelor mele și lăsă ochiĭ în jos. Pe cînd beam apă, ochiĭ meĭ întîlniră pe aĭ săĭ ce'ĭ ridicase. Ea văzu și roși.

— Aĭ părințĭ?

— Am un tată bătrîn.

— Colo în sat?

— Ah! zise copila, pînă erĭ, dar astăzĭ...

— Astăzĭ, ce?

— L'aŭ închis la sub-cîrmuire ca să dea arendașuluĭ patru sute de leĭ ce ĭ-ar fi dator.., după ce ĭ-a vîndut tot, pînă și ferul pluguluĭ!... Eĭ, boĭerule, nu este dreptate pe pămînt!... Am fost și m'am rugat de sub-cîrmuitor să'ĭ dea drumul ca să poată munci și plăti cu încetul; sub-cîrmuitorul se vede om bun, dar mĭ-a zis că sînt alțiĭ care nicĭ pe el nu'l lasă să mă asculte. Mĭ-a zis să mă rog de proprietarul moșieĭ... M'am rugat.., dar îmĭ crapă fața de rușine cînd gîndesc ce mĭ-a zis!... oh! oh! nelegĭuițĭ sînt uniĭ oamenĭ!

La aceste vorbe, vruĭ să'ĭ daŭ baniĭ ce'ĭ trebuĭa; dar nu aveam asupră'mĭ.

— Unde șezĭ o întrebaĭ.

— Cea d'intîĭ casă din sat, la stînga.

— Fiĭ mîĭne acasă. Pe la amĭază-zi îțĭ îțĭ voĭu aduce baniĭ.

— Vreĭ să rîzĭ? îmĭ zise ea.
— Nicĭ decum, drăguță. Un creștin bun trebuĭe să facă bine. De și nu sînt prea bogat, dar acest bine ți'l pot face fără să mă sdruncin și fără să'țĭ cer nicĭ o slujbă. Fiĭ sigură, mîĭne viŭ.
— O Dumnezeule! strigă ea încrucișîndu-șĭ mîĭnile și uĭtîndu-se la cer. Așa dar tot sînt oamenĭ bunĭ pe pămînt! Eŭ, domnule, vezĭ d-ta, sînt o fată proastă; nu știŭ să vorbesc, nu știŭ să'țĭ mulțămesc... Ea nu putu să urmeze: lacrimile o înecaseră.
Noĭ ne despărțirăm.
O Dumnezeule! pentru ce oameniĭ sînt așa de răĭ!

13 Maiŭ

— Știĭ ceva? îmĭ zise Alecsandru C. intrînd. Eștĭ drag Mărioareĭ.., numaĭ de tine vorbea. Să te văz!
— Să te văz pe tine, îĭ răspunseĭ.
— Pe mine? nu. Cu fetele îțĭ perzĭ timpul numaĭ în bilete, ochĭade, suspine și vorbe dulcĭ; cel mult dacă ajungĭ să te capețĭ cu cîteva sărutărĭ fără rezultat. Eu unul sînt, cum zice vorba, pentru vînatul lesne: femeile măritate sînt patima mea... Dar fiind că este vorba de fete, apoĭ,

trebuie să ştiĭ că cunosc una, o mîndruliţă, cum zice poetul Alecsandri:

Cu florĭ galbine 'n cosiţă,
Cu florĭ roşiĭ pe guriţă.

Asta, de şi e fată, dar ese din categoria celorlalte: o ţărăncuţă, o fată sărmană, lesne de prins în laţ, fără suspine şi bilete. Mîĭne saŭ poĭmîĭne am de gînd să şterg cel de pe urmă vers al poetuluĭ... înţelegĭ?

— Ruşine şi păcat!

— Sang-Dieu! Ascultă, părinte Doroteĭu! Ceĭ ce aŭ făcut legile, eraŭ maĭ învăţaţĭ de cît tine. Găseşte'mĭ un singur paragraf într'o condică, unde legĭuitorul pedepseşte fapta, cu bună învoeală făcută între doĭ, şi care nu supără pe a doua persoană. Nu e vorba de nevrăsnicie, de silă, de înşelăciune, ci de bună învoeală. Vezĭ dar că nu es din spiritul legĭuitoruluĭ; cît pentru conştiinţă, asta e o marfă de care uşor mă pot desface. Eŭ nu maĭ sînt Alecsandru acela pe care'l cunoşteaĭ tu; cu toată ideea ce'ĭ fi avînd despre uşurinţa caracteruluĭ meŭ, am suferit multe de la oamenĭ. Cînd intraĭ în lume, credeam că am a face cu îngeriĭ; maĭ tîrziŭ văzuĭu că mă înşelasem; lumea mi se arătă ceea ce era: o societate de nerozĭ şi de tălharĭ.

Uniĭ mă înşelară, alţiĭ mă dispreţuiră!....
Atuncĭ a trebuit să iaŭ o rolă, şi iată ce
ziseĭ: oameniĭ sînt răĭ; dacă m'oĭu asemăna
lor, voĭŭ merge înainte, şi eĭ îmĭ vor
întinde mîna; de nu, mă vor zdrobi. Intre
aceste două alternative trebui să aleg. Mă
făcuĭ ca ceĭlalţĭ. Atuncĭ veni rîndul meŭ.
Oameniĭ mă înşelară, îĭ înşelaĭ şi eŭ! mă
dispreţuiră, iĭ dispreţuiĭ şi eŭ. Ce necuvinţă
vezĭ întru aceasta? Mi-am răsbunat!
Răsbunarea este singura dreptate pe pămînt.
Am fost drept. Oameniĭ nicĭ odată
n'or fi maĭ bunĭ!... Cel ce are puterea în
mînă şi'ţĭ vorbeşte de fericirea altora, te
înşală! demagogul care strigă pe strade
dreptate, te înşală! femeea ce'ţĭ zice că te
iubeşte, te înşală! cel ce'ţĭ strînge mîna,
te înşală; cel ce vorbeşte ca tine din vise
şi din morală, te înşală. Ce maĭ aşteptĭ
dar!

— Alecsandre! vorbeştĭ ca un om în
ajunul de a se face tălhar saŭ de a'şĭ
curma vieaţa singur, însă sînt încredinţat
că aceea ce zicĭ este o glumă. Intr'un
caz saŭ în altul, nu pot să'ţĭ daŭ nicĭ un
respuns...

— Mergeţĭ la stupină? zise Smărăndiţa
ce intra în casă.

14 Maiŭ

Aĭ auzit, ĭubite B..., ce principiurĭ are acest Alecsandru? Sînt maĭ mulţĭ ca el aice; oamenĭ pentru care moral, onor, patrie, nimic sînt!... La dînsul aceasta nu vine din supărare, din suferinţă, precum zice el... ci din lipsa cunoştinţelor: felul cu care a espus aceasta, o dovedeşte curat.

Eŭ am dat braţul Mărioareĭ...; braţul eĭ pe braţul meŭ!... O fermec necunoscut!... Credeam că o să mor de mulţămire!... Nicĭ odată n'am văzut ceva maĭ graţios.

— Zoe mĭ-a zis că o să plecĭ la Italia, îmĭ zise ea, adevăr e?... Cînd porneştĭ?

— Prea adevăr! peste o lună.

— Aşa curînd? Şi cînd o să te intorcĭ?

— Poate nicĭ odată.

— Nicĭ odată!... Dar părinţiĭ d-tale?

— Aŭ murit de mult timp.

— Dar ţara? Dar cunoştinţele?... Ştiĭ că este trist ceea ce zicĭ! Se vede că eştĭ poet.

— Poet? Iar această vorbă!.. In adevăr, trebue să mărturisim că bieţiĭ poeţĭ sînt răŭ înţeleşĭ în lumea aceasta. Poezia este luată de o uşurătate. Un adevăr în gura poetuluĭ, este o poezie; un simţimînt în inima luĭ, este o poezie! Eĭ nu pot să spue

nicĭ dorinţele lor, nicĭ părerile lor... tot este poezie la eĭ...

— Vezĭ ce locurĭ frumoase!.. zise Mărioara zîmbind şi schimbînd vorba, ca cînd înţelese de unde voeam să merg.

— Incîntătoare!... Sărmaniĭ poeţĭ! Sînt luaţĭ ca copiiĭ!... Nu ştiŭ dacă şi d-ta nu facĭ parte cu ceĭlalţĭ?...

— Eŭ? nu; te încredinţez.

— Apoĭ dar crezĭ că un adevăr în gura unuĭ poet este un adevăr ca în gura orĭ căruĭ om?

— De ce nu?

— Aşa dar, dacă ziceam... Aicĭ buzele mele îngheţară.

— Dacă îmĭ ziceaĭ... ce?

— Că'mĭ eştĭ dragă! îĭ ziseiŭ în sfîrşit.

— Tacĭ, tacĭ! îmĭ zise ea lovindu-mă cu mănuşa peste gură.

Ajunserăm la stupină. Dumbrava era plină de albine. Stuparul, un bătrîn cu periĭ albĭ, ne eşi înainte.

— Ce'ţĭ fac copiiĭ? îl întrebă Doamna N.

— Numaĭ zece mĭ-aŭ rămas? răspunse moşul clătinînd din cap.

Domnul N. Colescu atunce voi să'mĭ arate cunoştinţele sale despre fisiologia albinelor.

— Vedeţĭ, zise el, fie ce stup are cîte o albină mare ce se chĭamă trîntor.... Aceasta nu face mĭere, dar cînd e vorba de mîncare eĭ aleargă cel întîiŭ. Este o mare asemănare între albine şi oamenĭ: instrucţiile celor din urmă...

Un ţipăt ce scoase Mărioara, opri pe D-l Colescu de-la istorisire...

— M'a muşcat de buze! strigă Mărioara.

— Muşcă căcĭ le bateţĭ; zise moşul.

— Eŭ numaĭ staŭ aice.

— Ah! cu ce plăcere aşĭ fi făcut ca păstorul antic care, sub cuvînt de a suge veninul ce o vespe infipsese în buza drăguţeĭ sale, se îmbăta de o lungă sărutare.

— Să mergem, zise D-na N. Colescu.

— Să mergem, zise boerĭul, supărat că n'a putut sfîrşi ştiinţificu'ĭ cuvînt.

— Sînt alte muşcăturĭ maĭ rele, dar acelea nu inspăĭmîntă, maĭ urmă D-nul N. Colescu, aruncînd o căutătură asupra luĭ Alecsandru.

Inţelegĭ tu ceva?

15 Maiŭ

Mărioara mă iubeşte; rîzĭ de mine cît veĭ voi... nu'mĭ pasă. Este adevărat că ţĭ-am scris că femeea este o egoistă.... dar ce

vreĭ? Egoismul este un bine mare pe pămînt; fără el, nu s'ar ţine rînduĭală lucrurilor; fără el, uniĭ, ca să facă plăcere altora, s'ar arunca în foc şi în apă!

O! dulce fericire! veĭ trece şi tu ca o lumină, într'această noapte ce este vieaţa mea, ca să facĭ şi maĭ amară rămăşiţa zilelor mele!...

16 Maiŭ

Voiŭ să'ţĭ scriŭ cîteva rîndurĭ comice. Astăzĭ, Smărăndiţa îmĭ arătă o scrisoare deschisă:

— Vreĭ să rîzĭ? mă întrebă ea. Această carte vine de la un moş al meŭ... Am măritat pe soră-mea, pe Elena, cu un tînăr ce 'ĭ e drag şi o face fericită. Moşu-meŭ nu găseşte ginerile de viţă mare;... citeşte.:

«Smărăndiţă!

«Ginerele ce a luat pe Elena o fi avînd «multe merite, o fi învăţat ca Gizot şi vi«teaz ca Napoleon, dar tot viţă de jos este! «Tată-săŭ abĭa era Clucer şi nu avea voe «să poarte nicĭ barbă! Familia Parascove«nilor este cea maĭ veche din Valahia; Ba«ronĭ de Ilfov, Conţĭ de Rîmnic, Marchizĭ «de Craiova aŭ stat în neamul nostru, pre-

cum genealogia cea am dat să'mĭ facă la Paris, mărturiseşte. Dar tu aĭ stricàt totul; răspunderea să cadă asupra ta; eŭ îmĭ spăl mîĭnele ca Pilat din Pont!...»

«Stefan B.»

La cetirea acesteĭ scrisorĭ, nu puturăm a ne ţinea rîsul.

— O să răspunzĭ?

— La ast fel de scrisoare nu pot să răspund serios.

— Atunce răspunde rîzînd: Satira este un mijloc de îndreptare al celor rătăciţĭ; prin batjocoră Platon a ucis pe sofiştĭ, Pascal pe cazuiştĭ, Voltaire pe fanaticĭ.

— Batjocora face pe oamenĭ ipocriţĭ, fără să'ĭ îndrepteze... Dar să lăsăm aceasta; eştĭ vînător?... Mîĭne o să mergem toate femeile, cu D. N. Colescu, la vînătoare în munţĭ. O să ne însoţeştĭ?

23 Maiŭ

Nu ţĭ-am scris de şapte zile. De şase zile sînt în pat, şi Zoe nu mă lasă să scriŭ. Ştiĭ că era să mergem la vînătoare: ascultă ce mi s'à întîmplat.

Smărăndiţa, Elena, Mărioara şi Duduca se puseseră într'o trăsură, avînd pe Alec-

sandru pe scaunul vezeteuluĭ. Andreiŭ, Zoe şi eŭ în altă trăsură. D-l N. Colescu mergea călare. După noĭ venea un car cu merinde şi cîţĭ-va vînătorĭ de munţe. Frumuseţile tinereĭ Zoe înfloresc repede ca un arbor în primăvară.

— Numaĭ scriĭ poeziĭ? mă întrebă ea.

— Nu, Domnişoară. Aşĭ scrie şi proză, dar nicĭ asta nu voiŭ.

— Păcat! aĭ fi scris bine.

— Şi pe urmă?

— Gloria! zise ea zîmbind.

— Gloria este un viş, zic filosofiĭ.

— Zic, dar aceasta nu'ĭ opreşte de a o dori. De eram eŭ poet:..

— Ce-aĭ fi făcut?

— Aşĭ fi scris toată vieaţa mea.

— Cu care scop?

— Cu scop ca să las limbeĭ mele o literatură şi să împlinesc o datorie către patria mea. Dar D-voastră, poeţiĭ, nu voiţĭ a scrie dacă persoana dumneavoastră nu trage oare care folos; şi dacă s'ar face o lege care să vă oprească de a subscrie cele ce compuneţĭ, nu aţĭ maĭ scrie nicĭ odată.

— Poate că aĭ dreptate; dar eŭ mă mir de ce nu v'apucaţĭ D-voastră, demuazele

și dame, să faceți aceea ce pretindeți de la noĭ.

— Nouă ne lipsesc mijloacele care le aveți D-voastră, bărbațiĭ. Noĭ nu putem forma o educație națională ca D-voastră; în pensionatele unde învățăm noĭ, cîrmuirea nu s'a îngrijit ca să statornicească o educație și o instrucție națională. Pensionatele sunt dirigĭate numaĭ de nemțĭ și de franțezĭ; nu învățăm decît niște bĭete limbĭ străine, și cînd eșim, abĭa ne putem scrie numele nostru; apoĭ mamele îndată ne mărită, apoĭ menajul, copiiĭ...

Vorbind ast fel părea căĭ supărată, și supărarea da un noŭ fermec frumuseților sale.

Intr'acest minut, Andreiŭ se deșteptă din distracția luĭ.

— Am cetit erĭ, zise el, un poet franțez; mĭ-aŭ plăcut poeziile luĭ fiind foarte simple și naturale. Eroiĭ de care vorbește pare căĭ vezĭ cu ochiĭ: vorbele luĭ pare că le auzĭ... ast fel aŭ un interes maĭ mult. Eŭ cred că aceasta este adevărata poezie!....

— Nu sînt de părerea asta Andreiŭ!, poezia este o invenție; poetul ce are nenorocirea să nu știe saŭ să nu gîndească aceasta, nu maĭ scrie poeziĭ; el poate fi

istoric, romanţier, jurnalist, afară de poet. A creea, a născoci, iată misia unuĭ poet.

In timpul acesta trăsura Damelor se opreşte în marginea unuĭ sat, sub poalele munţilor; a noastră se alătură de dînsa.

Mărioara era prea ocupată. Ce n'aş fi dat să'ĭ fi putut zice macar două vorbe!

— De aicĭ, imĭ zise Smărăndiţa, trăsurile nu maĭ pot merge; noĭ vom urca dealul călărĭ.

Vînătoriĭ aduc caiĭ. Damele se scoborîră din trăsură. Găsiĭ ocazie atuncĭ a strînge braţul Mărioareĭ, ajutîndu'ĭ să se coboare din trăsură.

D-l N. Colescu, ce'ĭ toca gura ca o meliţă printre vînătorĭ, dete semnul de plecare. Cîiniĭ începură să latre, oameniĭ să se mişce. Damele se aruncară pe caĭ, ĭar noĭ pornirăm pe jos, pe lîngă caiĭ lor, ducînd pe aĭ noştri de căpestre. Eŭ mă alăturez de Mărioara.

— O să te osteneştĭ, îmĭ zise ea.

— Aşĭ dori toată vieaţa mea să nu se maĭ sfîrşească călătoria asta.

— Nicĭ o vorbă, nicĭ chĭar către ceĭ maĭ ĭubiţĭ?...

— Iţĭ Jur!

— Spune-mĭ încă odată, Manoile, mă iu-

beştĭ tu? Acest cuvînt este dulce ca vieaţa. Adevăr este că'ţĭ sînt dragă, Manoile?

— Tot ce'mĭ era drag în lume, s'a făcut nevăzut înaintea ta!

— Nu te cred.

— Te îndoeştĭ încă? cum aşĭ putea să te încredinţez Mărioară?

— Dovedindu'mĭ că nu ĭubeştĭ pe Smărăndiţa.

— Smărăndiţa!... ah, Dumnezeule! ce idee ţĭ-a trecut prin gînd! Dar ea este pentru mine ca o soră.

— Sînt geloasă şi de surorĭ, Manoile! Şi tot cel ce iubeşte trebuĭe să poarte şi simţimîntul acesta. Interesul care'ţĭ poartă ea, întărîtă toate prepusurile mele... Erĭ, am luat seama, ţĭ'a adresat o ochĭadă, care mĭ-a sfîşiat inima!... Manoile te rog fie-ţĭ milă de slăbicĭunea mea... şi fiind că tu nu mă ĭubeştĭ...

— Nu te iubesc?.... o Dumnezeul meŭ! cum nu'mĭ pot sfîşia pĭeptul pentru ca să cetească în inima mea!

— Eĭ bine, dacă este aşa să mă ascultĭ.

— Spune, Mărioară; spune ce vreĭ, şi mă veĭ vedea dacă te iubesc.

— Eŭ pretind, Manoile, să plecĭ de aice.

— Să plec? să plec? Dar ce ar zice oa-

menii aceştia? Cu ce cuvînt m'oiŭ îndrepta? Apoĭ cum crezĭ c'o să am puterea să te las. O Mărioară! zi'mĭ să fac orĭ ce altă jerfă...

— Nu mă iubeştĭ Manoile; căcĭ dacă inima ta ar simţi ceĭa ce simte a mea, nu m'aĭ face să sufăr... te-aĭ duce îndată.

— Bine, Mărioară; bine... dacă vreĭ numaĭ decît, voiŭ pleca; dar spune'mĭ pentru ce?

— Făgădueşte'mĭ că veĭ pleca.

— Făgăduesc ; mă jur.

— Mulţămesc, Manoile; zise ea strîngîndu-mă de mînă. Acum vreĭ să'ţĭ spun pentru ce? Pricina este că voiŭ să te iubesc eŭ şi numaĭ eŭ. Nu'mĭ e destul să ştiŭ că nu iubeştĭ pe Smărăndiţa, dar voiŭ ca nicĭ ea să te iubească pe tine.

Convorbirea noastră se curmă după două oare trecute ca două minute. Ajunsesem într'o poeană.

Locul pe care ne-am fost oprit era încununat de o dumbravă verde de brazĭ. Icĭ, colo se înnălţaŭ nişte vîrfurĭ de munţĭ ca nişte piramide negre. De aicĭ ochiĭ noştri rătăceaŭ asupra maĭ multor dealurĭ micĭ, şi se perdeaŭ în umbra văilor lor albite de rîuleţe. Maĭ departe, o stîncă coperită de nin-

soare, și pierdută în aburĭ, era lăcașul singuratic al șoimuluĭ. Din colo ochiul vedea o stană de pĭeatră, goală, a căreĭa sîn se deschidea și da naștere unuĭ brad rătăcit de soții săĭ. In sînul pădureĭ posomorîte ce încununa dealul, pe care stam noĭ, se vărsa dintr'un codru o cascadă de apă limpede. Acest torent se arunca cu sgomot dintr'o înnălțime într'un lighean de granit; iar de aci, se varsă prin sghĭaburĭ, și se ascundea prin deosebite crăpăturĭ ca niște sopîrle de argint.

Intr'un minut, toțĭ vînătoriĭ se împărțiră pe la posturile lor de pîndă.

Damele noastre, fermecate de frumuseța acestor locurĭ, merseră să viziteze pădurea; apoĭ se așezară la umbra unuĭ stejar, unde așteptaŭ cu nerăbdare timpul prînzuluĭ.

D-l N. Colescu este un vînător vestit. Vieața luĭ este plină de anecdote vînătorești. Vînatul pentru dînsul este o pasiune neînvinsă; maĭ multe pĭeĭ de urșĭ, de lupĭ, de vulpĭ, de căprioare; maĭ multe părechĭ de coarne de cerbĭ și de țapĭ; maĭ multe măsele de porcĭ sălbaticĭ, și pe lîngă aceste, reumatismul de la picĭoare, atestează miĭ de isprăvĭ din partea sa. El, după ce în-

părţi pe ceĭlalţĭ vînătorĭ, veni şi la mine.
— Manoile, dar tu data'ĭ cu puşca de cînd eştĭ?
— Am ucis, ziseiŭ eŭ, în vieaţa mea un piţigoiŭ, un bot-gros, un ciocîrlan şi o rîndunică; socot că de mĭ-ar fi eşit înainte o fiară maĭ mare, maĭ lesne aş fi ucis'o.
— Caută dar să nu'ţĭ tremure mîna, cînd îĭ vedea pe jupînul urs, căcĭ acela e maĭ fioros de cît un bot-gros. Tu să staĭ aice lîngă femeĭ; dac'o veni ursul, trage fără temere!

Vorbind ast-fel, ţipă din corn şi se făcu nevăzut printre copacĭ, lăsînd încă doĭ vînătorĭ spre apărarea femeilor, la întîmplare de a veni ursul.

Pîn' atuncea nu fusesem nicĭ odată la vînătoare, aşa zicînd, formală. Dar nu'ţĭ poţĭ închipui ce impresiune mĭ-a făcut, cînd am auzit îndată după semnul dat de d. N. Colescu, răsunînd văile de ţipetele gonacilor. Fă'ţĭ idee de larma ce poate face în codru, şi maĭ ales în munţĭ, vr'o două sute de oamenĭ şi vr'o treĭ-zecĭ de cîĭnĭ ţipînd de odată sub poalele codruluĭ, în felurite glasurĭ şi tonurĭ. Mi se părea că mă aflu într'o lume de feeriĭ; pare că aşteptam din minut în minut să văd des-

chizîndu-se cerul și pămîntul. Mie mi se suise părul în vîrful capuluĭ, și stam în estaz cu pușca pe brațe, pe rădăcina unuĭ arbor tăieat.

Damele staŭ așteptînd să auză o descărcătură de pușcă; dar tăcerea se prelungea...; ast-fel, urîndu-li-se, veniră către locul unde mă aflam eŭ.

— Cît eștĭ de serios! îmĭ zise Smărăndița, par' că eștĭ un foncționar din garda națională ce se crede un adevărat soldat.

— Imĭ vine să arunc arma; și așĭ face-o, de nu mi-ar fi rușine de vînătorĭ, care or să zică că de frică am fugit.

— De frică! Nu este nicĭ un pericol mi se pare. Dar iaca!... iaca căprioara.., Dă 'ĭ foc.., dă!

În adevăr, o căprioară sprintenă ca o gazelă venea asupra mea cu o repeziciŭne de fulger; atît însă mă încîntă frumusețea eĭ, în cît refuzaĭ de a da.

— Ce facĭ? zise Smărăndița.

— Mĭ-e milă, răspunseĭ. Biata ființă! ce mi-a greșit ea, mie saŭ altora, pentru ca să 'ĭ răpesc zilele?

Căprioara trecu pe lîngă mine fără să mă vază măcar. Damele cele-l-alte văzînd'o,

începură a rîde. Smărăndiţa îmĭ dete dreptate.

— Imĭ păstrez încărcătura pentru urs, ziseĭ eŭ, pentru ca să mă îndreptez maĭ bine.

— Un urs! răspunseră femeile.

— Un urs! strigă duduca căzînd pe ĭarbă.

— Manoile! îmĭ zise Mărioara apropiindu-se de mine, nu te pune în pericol, căcĭ cel maĭ mic răŭ ce ţi s'ar întîmpla, mĭ-ar sdrobi inima şi vieaţa!

— Aşĭ muri ferice apărîndu-te, Mărioara mea! Zece vieţĭ de aşĭ avea, toate le-aşĭ da pentru tine. Ştiĭ tu, dulce fetică, că eŭ nu maĭ pot trăi singur de acum înainte?...

Nu apucaĭ să sfîrşesc vorba, şi de odată o descărcătură de carabină făcu să răsune văile una după alta. După aceasta se auzi un răcnet ce făcu să se sbîrlească părul în capul nostru.

Maĭ mulţĭ vînătorĭ strigaŭ: ferițĭ! ferițĭ! ursul! ursul!

In adevăr, un urs de o mărime rară, se arătă înnaintea noastră. Damele înmărmurite de spaimă, nu aflară nicĭ bărbăţia fugiĭ.

Andreĭ, pe dinaintea căruĭa trecu animalul sălbatic, îl ochi!... Plumbul săŭ pătrunse gura ursuluĭ și se înfipse într'un fag. Acesta turbă, periĭ săĭ se sburliră și făcură o roată în prejurul capuluĭ; gura luĭ vărsa spume, roșiĭ; ochiĭ luĭ se făcură ca două picăturĭ de sînge..., scoase un răcnet.., îșĭ mușcă labele, apoĭ căută în toate părțile să vază de unde venise glonțul.

Damele staŭ între mine și între urs, în calea luĭ. Acesta le vede și se aruncă cu turbare asupra lor.

Un minut, și aceste femeĭ ar fi fost sfîșiete; trebuia un om de bună voință, să se sacrifice pentru ele; orĭ ce alt mijloc era nefolositor.

Zoe era în urma lor. Ea voi să fugă ca cele-l-alte; dar rochia i se prinse de un mărăcine și o ținu în loc. Eŭ mă arunc între urs și între fetică. Animalul văzîndu-mă, năvăli asupră'mĭ, iar femeile scăpară prin fugă. Ursul veni așa de repede, încît nu'mĭ dete timpul ca să descarc carabina. Această carabină avea o baionetă; baioneta mĭ-a scăpat vieața.

Iĭ înfipseĭ ferul în gît, și îl ținuĭ la o distanță oare care.

Andreĭ, văzînd pericolul în care mă a-

flam, alergă în ajutorul meŭ; dar nepuțînd trage în urs de frică să nu mă lovească, scoase un cuțit de vînătoare și cu sîngele rece al săŭ, împlîntă ferul în coastele fiorosuluĭ animal. Acesta răcnește, șovăe, cade; dar în căderea sa, îmĭ sfîșie cu ghiara umărul stîng...; rana mea sîngeră..., sîngele curǎ ca un isvor.

Damele, văzînd că ursul cade, staŭ într'o depărtare de noĭ, temîndu-se să nu se rădice animalul. Smărăndița și Zoe veniră pînă la mine... O Doamne! Pentru ce Mărioara nu se apropie!... Frica în inima eĭ să fie maĭ tare de cît amorul!... Smărăndița îmĭ legă rana: cu toate aceste, pĭerderea sîngeluĭ fu atît de mare, că după cîteva minute căzuĭ pe brațele eĭ, fără simțire.

Cînd mă deșteptaĭ eram acasă.

Cele întîĭ raze ale soareluĭ încălziră ochiĭ meĭ. O femee jună și frumoasă stînd în picioare la căpătîĭul patuluĭ meŭ, înclina capul peste fruntea mea, și părea că numără fie-ce suflare a viețeĭ mele. Mi se păru un vis frumos, și reînchiseĭ ochiĭ, de frică să nu mă trezesc. Dar o lacrimă căzută pe frunte 'mĭ, mă deșteptă cu desăvîrșire. Era D-na N. Colescu.

Atuncĭ îmĭ aduseĭ aminte de scena din munte, şi recunoscuĭ că fusesem leşinat. Smărăndiţa veghiază noaptea lîngă capul meŭ.

— Ce, aicĭ? o întrebaĭ eŭ cu un glas slab.

— Tacĭ, îmĭ răspunse ea, nu vorbi!... Eştĭ rănit..., aĭ fost leşinat!...

— Cel puţin lasă-mă să-ţĭ mulţămesc pentru...

— Nu voiŭ să'mĭ zicĭ nimic.

— Eştĭ un înger!

— Sînt femee... Ţĭ-aĭ pus vieaţa în pericol pentru mine, eŭ trebue să'ţĭ mulţămesc.

— Amiciţia ce'mĭ arăţĭ mă atinge atît, că nu voiŭ putea nicĭ odată cu nimic să mă plătesc.

— Ia seama, îmĭ răspunse ea zimbind; căcĭ după socoteala ce facĭ îmĭ rămîĭ dator, şi eŭ sînt o creditoare egzactă...

— Orĭ ce vreĭ!... chiar şi să tac cît oĭ fi bolnav!

— Tăcerea maĭ întîĭ, apoĭ alt ceva... mĭ-aĭ făgăduit să nu facĭ nicĭ odată nimic fără să mă întrebĭ.

— Innoesc făgăduinţa.

— Bine, zise ea, acum mă duc să mă

odihnesc, îţĭ voiŭ trimite o privighetoare care ţĭ-a face mulţămire.

Pentru ce Smărăndiţa îmĭ ceru să'ĭ repet făgăduinţa ce'ĭ dasem, de a nu face nimic fără să o întreb?... Ce însemnează aceasta? Temerea Mărioareĭ să fie adevărată?... Nu, nu... Sînt nebun!

După cîte-va minute intră Zoe. Ochiĭ eĭ negri şi dulcĭ, străluceaŭ în lacrimĭ de bucurie; părul eĭ era împletit în două coade lungĭ şi bogate ce îĭ cădeaŭ pe spete; în păru-ĭ negru, lîngă ureche, avea o roză de grădină.

— Cum îţĭ este?... Iţĭ aduc un pahar de limonadă ferbinte... Să sorbĭ... Iţĭ va face bine...

— Oare?

— De sigur. Dar doctorul a zis să nu te las să vorbeştĭ.

— Iar dacă voiŭ vorbi?

— Boala se poate prelungi.

— Dar dacă n'oiŭ putea?

— Trebue să poţĭ; şi cu astă tocmeală ţĭ-oiŭ da floarea asta ce ţĭ-o trimete Mărioara.

— Mărioara! Mărioara!

— Eĭ bine! ce aĭ! Astfel îmĭ făgădueştĭ să tacĭ?

— Taç, tac; dar dă'mĭ floarea. Zoe îmĭ dete roza ce o avea lîngă ureche.

— Ah! doctorul mă opreşte să vorbesc; şi eŭ vreaŭ să scriŭ....

— Să scriĭ? Nu se poate fără ştirea luĭ.

— Dar Esculap nu mă vede.

— Dar te văd eŭ, şi trebue să'mĭ daŭ seamă. Voea este la mine şi nu ţĭ-o daŭ. Ea zise aceste vorbe cu un ton atît de poruncitor, că nu avuĭ cum să mă împrotivesc acestuĭ înger păzitor. Ea puse paharul pe masă. Eŭ întinseĭ mina să-l iaŭ; dar o durere ce simţiĭ în braţ, mă opri.

— Vezĭ? Nu poţĭ mişca mina şi vreĭ să scriĭ! Vorbind ast-fel şezu pe marginea patuluĭ, lîngă căpătîĭul meŭ.

— Trebue să te hrănesc eŭ, iar mînuşiţa eĭ albă purtă paharul la gura mea. Suflarea eĭ era dulce şi fragedă ca profumul florilor.

— Erĭ seară, urmă copila, era sfadă mare în salon despre nemurirea sufletuluĭ. Andreĭ, îmĭ aduc aminte, zicea că sufletul este nemuritor, şi da dovadă nu ştiŭ pe care filosof, zicînd: sufletul este o substanţă simplă, ceva ce nu este materie; prin urmare, ne avînd marginĭ, nu este

supus stricăriĭ, şi încheĭa că este nemuritor.

D. Alecsandru zicea că numaĭ nesfîrşitul este nemuritor, că omul neînţelegînd nesfîrşitul, este sfîrşitul, deci sufletul este pĭeritor: ce gîndeştĭ d-ta la aceasta?

— Nicĭ unul, nicĭ altul, nu ştiŭ... Cît pentru mine, cred...

— Bine facĭ.

— Un om merge cu picioarele sale pînă unde dă de un rîŭ saŭ de altă stavilă. Aci pasul săŭ se opreşte, şi numaĭ privirea merge înainte. Ast-fel este şi omul înaintea unor întrebărĭ. Cuvîntul cînd ajunge la culmea ce 'ĭ este însemnată, se opreşte, şi numaĭ simţimîntul trece dincolo de linia aceasta.

Pentru mine, asta este un lucru de simţimînt: îmĭ place să cred; aceasta mă face fericit

— Aĭ vorbit prea mult, îmĭ zise Zoe.

Intr'acest minut Mărioara intră în cameră.

— Cum te aflĭ, mă întrebă ea?

Văzînd'o, inima 'mĭ bătu atît de tare, că crezuĭ c'o să cază din pĭeptul mĕŭ. O flacără trecu peste faţa mea.

— Ah! domnule! Nu credeam că mîna care scrie versurĭ atît de graţioase, să răstoarne un urs!...

Zoe eşi dîndu-mĭ ordin să nu mă mişc, căcĭ se va înturna îndată.

Rămîind singur cu Mărioara, văzuĭ că nu pot vorbi.

— Eştĭ supărat? mă întrebă ea.

— Supărat? De ce, drăguliţă?

Ea îmĭ întinse mîna, şi eŭ o încărcaĭ cu dulcĭ sărutur ĭ.

— Nu'ţĭ voĭ da nicĭ odată prilej să te maĭ superĭ pe mine, maĭ zise Mărioara. Se zice că certele trecătoare între doĭ ce se iubesc, sînt pline de farmec... Cît pentru mine nu voĭ să gust acest farmec, orĭ cît de dulce ar fi, căcĭ atîta te iubesc, în cît dac'aş şti că suferĭ un minut de durere din pricina mea, aşĭ muri de durere.

— Mărioară! Inger dulce al vieţiĭ mele! Maĭ zi aceste vorbe! Ele răsună la urechile mele ca harpele antice!

— Dar nu vroĭ nicĭ tu să mă facĭ să sufăr... Orĭ-care ar fi pricina suferinţelor mele, numaĭ de la tine să nu vie, nu'mĭ pasă! Iar dacă tu aĭ fi acela ce mĭ-ar da prilej de suferinţă, o Manoile! sărmana inima mea s'ar sdrobi!...

— Ce zicĭ tu, dulce și crudă Mărioară! Dar eŭ sînt numaĭ voința ta, cugetarea ta, simțirea ta, subt o altă formă; un lucru ce'țĭ zîmbește, cu care poțĭ să te jocĭ și să-l sdrobeștĭ sub picioarele țale.

— Vorbele tale, Manoile, îmĭ îmbată inima; însă spune-mĭ, drăguțul meŭ, sînt ele sincere?

— Sincere? Pentru ce te îndoieștĭ, sufletul meŭ?... Indoiala, ca vermele floarea, sfărîmă inima în care intră. Dar nu; tu aĭ cuvînt, vorbele nu dovedesc nimic.., trebue fapte... Eĭ bine, vieața mea! Cere'mĭ o dovadă..., orĭ ce vreĭ.... poțĭ să'mĭ zicĭ: aruncă-te în foc, în apă!... voiŭ face tot pentru amorul tăŭ: tot, înțelegĭ tu?

— Mulțămesc, Manoile!... Nu aĭ trebuință de ast-fel de sacrificiurĭ ca să placĭ inimiĭ mele; căcĭ moartea ta, o dulcele meŭ! ar curma de odată și zilele mele. Tu 'mĭ poțĭ da altă dovadă de iubire; poțĭ să-mĭ ridicĭ de-asupra inimiĭ vălul cel posomorît ce mi l-a aruncat gelozia... Manoile! Manoile! Pune mîna ta pe inima mea: acolo este un dor adînc, un dor de care numaĭ lipsirea ta de aicĭ, poate să-l împace... Sînt geloasă, geloasă ca o tigreasă!...

— Dar pentru ce, scumpă Mărioară?
— Pentru ce? Mă întrebĭ pentru ce? Ştiŭ eŭ! Intreabă inima mea, pentru ce te iubeşte?
— Voeştĭ să plec? Voĭ pleca astăzĭ, mîine, cînd veĭ vroi... Insă aĭ gîndit cît o să sufăr departe de tine? Ochiĭ meĭ, ne maĭ văzîndu-te, or să se închiză şi or să se deschiză în lacrămĭ! Zilele mi se vor părea lungĭ ca aniĭ; vieaţa, fără tine, va fi amară..., tot ce mă încînta maĭ nainte va perde fermecul săŭ; şi dacă aşĭ fi osîndit a nu te maĭ vedea, numaĭ mormîntul aşĭ putea să maĭ iubesc după tine.
— Nu, Manoilul meŭ!... Treĭ zile după plecarea ta de aicĭ, voĭ veni după tine, orĭ unde te veĭ afla şi amorul cel maĭ sincer va fi preţul suferinţelor tale...
— Cum vreĭ, Mărioară...
— Aşa dar, plecĭ? Ah! tu mă linişteştĭ şi mă fericeştĭ...; voĭ gîndi la tine ziua şi noaptea...
Vorbind ast-fel, ea plecă fruntea pe buzele mele... Gura mea pe buzele sale!... O fericire dumnezeĭască!.. De ce nu am murit sub sărutările eĭ!...
Zoe intră însoţită de doctor. Mărioara se depărtă repede.

Esculapul îmĭ cercetă rana de la umăr.

— Merge bine, zise el; peste treĭ, patru zile, veĭ putea eşi.

Toţĭ oaspeţiĭ d-luĭ N. Colescu intrară în camera mea.

— Ce facĭ voĭnicule? mă întrebă d. N. Colescu.

— Iată un om! zise duduca. Dacă nu eraĭ d-ta aş fi fost moartă.

Zicînd aceste vorbe, ea se uită lung la Alexandru.

— Ce te uiţĭ aşa? răspunse acesta. Vreĭ să zicĭ că am fugit? Te înşelĭ; vînătoriĭ pot să mărturisească... Văzîndu-vă în pericol, am aruncat carabina ce'mĭ era netrebuincĭoasă, şi am alergat să iaŭ un cuţit de vînătoare...

— Eştĭ fricos îĭ zise duduca. Pentru toată lumea n'aş vroi să iaŭ un bărbat ca d-ta.

— Aĭ curaj, răspunse acesta: căcĭ cel ce-ţĭ va da mîna, ar trebui să aibă mare curaj.

D-l N. Colescu rîse cu plăoere. Să lăsăm pe Manoil, zise el. Poate că are trebuinţă de linişte.

— Eŭ rămîn să-l îngrijesc, zise groasa duducă.

— Nu are cine să-l îngrijească, îĭ răspunse d. N. Colescu.

— Eştĭ nesimţitor, strigă ea.

După aceste vorbe se făcu un rîs general; toţĭ eşiră, afară de Zoe.

— Ce face doamna N. Colescu? întrebaĭ pe copilă.

— Doarme. Toată noaptea a veghĭat.

— Ce înger!

— Inger, nu-ĭ aşa? Ea nu urăşte pe nime...; nicĭ odată gura eĭ nu se deschide să zică o vorbă amară...; toţĭ o iubesc...

— Dar d-ta?

— Eŭ? Este tot ce iubesc pe lume. De la moartea maică-mea, ea 'ĭ ţine locul; cînd mă vede, ochiĭ i se umplu de lacrămĭ de bucurie...

— Eştĭ fericită, căcĭ are cine să te iubească! Trist lucru este omul singur pe lume!... Eŭ, care nu am părinţĭ, fraţĭ, pe nimenĭ în sfîrşit... Ah! cît de amară mi se pare singurătatea....

— Nu'ţĭ face inimă rea, zise ea cu o lacrimă in ochĭ. Cît veĭ fi aicĭ, nu veĭ fi singur; eŭ te-oĭ iubi şi te-oĭ îngriji ca pe un frate!

— Cît voiŭ fi aicĭ! dar peste treĭ zile trebue să plec...

— Să plecĭ? Dar doctorul, dar mătuşica, dar eŭ? O, nu te-om lăsa. Eştĭ singur, mĭ-aĭ zis; dacă te-ĭ îmbolnăvi, cine o să te caute.

Doamna N. Colescu intră în camera mea.

— Mătuşică! zise Zoe. Spuneĭ că este nebunie ca să plece; vrea să se pornească peste treĭ zile!...

— Vreĭ să plecĭ?

— Indată ce voiŭ fi bine.

— Bine, zise Smărăndiţa.

— Bine! Ce zicĭ mătuşică? Dar dacă s'o bolnăvi iar?... Nu vezĭ cît e de slab?

— Noĭ nu'l vom lăsa, zise Smărăndiţa zîmbind; şi d-luĭ va fi bun a rămîne.

— Am dat cuvînt, ziseiŭ.

— Cel puţin n'o să întîrziĭ, şi o să ne scriĭ de unde veĭ fi, nu'ĭ aşa? Pînă atuncĭ, să guştĭ ceva, foame'ţĭ e?

— Aşĭ mînca ceva.

— Zoe, strigă să aducă o supă.

Copila eşi.

— Mĭ-aĭ făgăduit, zise Smărăndiţa, să nu facĭ nimic fără a mă întreba... Hotărîrea-ţĭ de plecare mă încredinţează că'ţĭ calcĭ cuvîntul.

— Oh! iartă-mă; dar o scrisoare de la Bucureştĭ...